

J 21,(1-14) 15-19 Měl Petr Pána Ježíše rád?

Autor přípravy

Miroslav Pfann

1. První reakce

Jak se setkává horlivý učeďník se vzkříšeny m Kristem?

Kolem stolu, kde jí s dalšími. Je vystaven palčivým otázkám.

Dramatická forma - třikrát, aby bylo jasno - zrcadlo zapření.

První z otázek je nejostřejší. Ironizuje Petrovu větší horlivost než ostatních. Ve všech otázkách je cítit odpuštění. Ježíš přesto, že ho Petr zapřel, nezpochybňuje, že by ho (Petr) mohl mít rád. Ježíš ví, že takový je člověk, ví, že se láska a zapření se nemusí vylučovat.

Proč právě Petr má pást ovce? Protože ví, co je vlastní selhání, a ví, že Ježíš přesto čeká jeho lásku.

Trojí otázka má zdůraznit naléhavost - vážnost věci. Pastýř musí mít jasno.

Třetí odpověď "ty víš všechno" je vyznání, že Ježíš je jako Bůh - ví všechno. Ví, že ho má rád, i když ho zapřel. To by těžko mohl člověk vědět.

Vrchol je ve větě “následuj mne”, která má svoji v základnu v klíčovém verši 18 - nechat se přepásat a vést jiným.

2. Text

Ježíš používá - ~~(((X)))~~ Petr vždy

Nestavěl bych ale celé kázání na rozdílu slov agapein a filein. Je možné sledovat v Ježíšově otázce snižování intenzity milování. Snad to má kontrastně zrcadlit Petrovu potřebu být vpředu. Petr ted' vytrvale odpovídá stejně střízlivě. Může hrát roli i čistě stylistická potřeba používat různá slova.

Podobně různá slova jsou užita pro ovce i pro pastýře. V češtině se pro pasení těžko hledají dva ekvivalenty.

Významné slovo peripatein (ve filosofickém prostředí): procházet se - žít, utvářet život - halacha v židovství. Chození Petrovo bylo nezávislé a nyní bude veden - a to dokonce, kam by nechtěl.

2.1 Kontext

Předchází příběh o lovení ryb. Jiná podoba než známe z Lk. Učedníci dělají buď opět nebo

snad stále to, co známe ze synoptiků: loví ryby.

Ježíš jim připraví večeři - obdoba večeří ze synoptiků.

Zde jim Ježíš část pomůže zaopatřit: "hod'te síť napravo". (Z nachytaných ryb se něco přihodí k Ježíšově večeři.) A část večeře jim sám opraží na ohni.

Přicházejí k Ježíši jako domů. Po smrtelné anabázi - (sestoupení do pekel, k němuž patří i stále nekončící strach a rezignovanost po vzkříšení) - návrat domů - návrat k tomu, co za života Ježíše poznali a co se jim zdálo, že vyšumělo naprázdno.

Návrat ale musí získat novou kvalitu. O tom vypráví příběh s Petrem a pasením beránků.

2.2 Výkladové poznámky k v. 15 - 19

Kvalita je dána selháním, které může vykvasit k poznání hlubší - či pravé lásky.

Tato překvašená - třikrát přečištěná láska je základem apoštolského pastýřství.

Co je to být apoštol - pastýř? Peripatovat nejen tak - volně - free - po svém - jak se mi zamane a zachce. Ale znamená to nechat se obléct - nechat se vypravit na cestu (nemotorně a bezmocně jako dítě nebo starý člověk odkázaný na pomoc ostatních) od jiného.

Ten jiný nás vypraví, utáhne nám pásek, ale také nás povede:

ne tam, kam chceme - ale kam bychom si to často vůbec nevyšlápili.

Bylo by to ale celé tragické a k pláči - (jako kalné ráno) - kdyby zde neznělo Ježíš slovo: Jdi za mnou. Totiž:

a) někdo tu trnitou cestu prošlapává - nejdu smutně a tragicky brečlavě sám.

b) jdu přece za někým, koho opravdu, jistě a bez jakýchkoli pochyb miluji.

Co může být krásnějšího, než jít za tím, koho miluji?

Na způsob výkladu 18. verše mne přivedla profesorka Božena Komárková, která v deníku z káznice ve Vratislavi citovala celý tento verš. (B.K. Lidská práva, Eman 1997, str. 16). Místo, kde se ona tehdy nacházela, si nevybrala a byla by tak ráda jinde. Ježíšův výrok o tom, že jiný nás opáše a povede tam, kam bychom nechtěli, se jí paradoxně stal nadějí o Boží, Kristově blízkosti. Po 60 letech mi v rozhovoru tento verš v jiné souvislosti stejně vykládala. Někteří vykladači mají za to, že ten "jiný" je někdo, kdo Petra přivedl ke smrti - Petrův nepřítel. Mně se zdá takový výklad bezesmyslný.

3. Podněty ke kázání

Měl Petr Pána Ježíše rád, nebo neměl? Víme přece, že měl. Mohl Petr mít rád Pána Ježíše, když ho zapřel? Mohli bychom mít někoho rádi a přitom ho zapřít? Zkusme si na to pro sebe odpovědět.

V první chvíli se nám asi zdá jasné, že ne. Pokud někoho mám rád, nikdy ho nezapřu.

Můžeme se na sebe v tomto spolehnout? Zdá se hrozné, kdyby to tak být nemělo. Je to

hrozné. Ale můžeme se na sebe spolehnout?

Kdo prožil válečná léta, kdo prožil padesátá léta a i mnozí, kdo jsme prožili pozdější léta - máme za to, že se na sebe opravdu můžeme spolehnout?

V knize George Orwella "1984", která byla rentgenem organizované společnosti bez soukromí, hlavní hrdinka zradí svého milého druha, když jí dají hlavu do klece s krysou, které se panicky bojí. Měla ho ráda. Milovala ho...

Mohl mít Petr rád Ježíše, když ho zapřel? Petr se na sebe nemohl spolehnout. A přitom měl vždycky za to, že kdyby všichni, tak on nikdy nepochybně neselže.

Při předchozí otázce, zda bychom mohli zapřít někoho, koho máme rádi, si umíme představit, jak leckdo z lidí, které známe, by možná něco takového udělal. U sebe to pokládáme za nemožné. Stejně Petr: možná kdokoli jiný, ale on nikdy neodpadne.

Je po Velikonocích. Mezitím byl milovaný Mistr zatčen, odsouzen a popraven. A Petr? Došel za Ježíšem až do nádvoří veleknězova domu. A tam třikrát řekl, že k Ježíšovi nepatří.

Ted' už Petr ví, že Ježíš, i když byl zabit, je živý. Učedníci mohli jeho blízkost zakusit.

Vydali se všichni opět rybařit. Snad proto, že už rezignovali a vrátili se k tomu, co bylo dříve. Možná svoji obživu nikdy zcela neopustili.

V každém případě Ježíš znovu vstoupí do jejich všedních dnů.

Jsou na rybách. A když je marná i jejich práce, Ježíš na ně čeká na břehu. A jako kdyby se věci opakovaly. Nejen, že síť je opět nečekaně plná ryb, ale Petr opět předbíhá ostatní a brodí se k Ježíšovi.

Učedníci se tehdy jakoby vrátili domů. Tam na ohništi na ně čeká připravená večeře. Jen ještě přihodí něco z toho, co jim Ježíš pomohl nachytat. A už slyší: pojd'te jíst. Ježíš rozdává - chléb, rybu. Jsou zase doma - s Ježíšem.

Vrací se k tomu, co za života Ježíšova poznali a co se jim zdálo, že vyšumělo naprázdno.

Jak je tomu s tím navracením? Kdo se vlastně a kam vrací? Je to tak, že Ježíš vrací učedníky domů k sobě.

Je to ale návrat v nové kvalitě. Učedníci nevstupují podruhé do stejné vody. Hned po jídle se to ukáže.

Ježíš se dává do řeči s Petrem. Horlivý Petr je opět Šimon a minulost je najednou opět tady. Čas nebyl lékařem ran minulosti. Minulost musí být zpracována. Je to bolestné - někdy nemožné pro celou generaci. Rány se otvírají.

V románu George Orwela se ti dva, kteří se milovali, ale dostala se mezi ně zrada, ještě setkají. Ale jsou si už cizí.

V příběhu Ježíše je to jinak. Ježíš se Petra ptá na jeho lásku. Jsou to bolestné otázky. Ježíš se ptá, zdá má Petr Ježíše raději než ti okolo. Petr si to dříve myslel. A jak se hrnul vodou za Ježíšem před ostatními, už se opět jevil jako dříve.

Jakkoli je Ježíšova otázka bolestná, Ježíš Petrovu lásku nezpochybňuje. Ptá se, zda je Petr opravdu ve své lásce lepší než ostatní.

Petr už předbíhat nechce. Ale smí teď Ježíšovi vyznat svoji lásku. Dostal možnost obnovit svůj vztah. A tato selháním paradoxně přečištěná láska se stane základem Petrova apoštolství.

Petr, který poznal své selhání a přitom smí milovat, může vést k Ježíši druhé.

Jednou by bylo přece jen málo. Třikrát Petr Ježíše zapřel. Třikrát mluví Ježíš s Petrem o jeho lásce. Minulost nebyla potlačena. Ježíš s Petrem objevují odpuštění.

V poslední odpovědi Petr dává najevo, že ví, že má co činit s Bohem: “Pane, ty víš všechno, ty víš také, že tě mám rád.” Ježíš ví o Petrovi úplně všechno. Jen on ví, že i když Petr zapřel, nepřestal milovat. Ježíš ví to, na co naše kapacita vědění nedostačuje.

Petr poznal sebe i Ježíše. Bude pastýřem Ježíšových ovcí.

V čem je nová kvalita Petrova návratu domů?

Je to v těch slovech, která nám zní skoro jako hádanka: “Když jsi byl mladší, sám ses přepásával a chodil jsi, kam jsi chtěl; ale až zestárneš, vztáhneš ruce a jiný tě přepáše a povede, kam nechceš.”

Petr sám chodil, kam chtěl a měl za to, že může a byl volný jako pták ve svém rozletu. Ale teď zjistí, že sám nepoletí.

“Dříve ses sám přepásal.” Lidé na východě nosí plášť z kusu látky a aby bylo možno jít, je třeba ho šikovně převázat, podkasat. To Petr jako dospělý dělal sám. Jen děti a nemocní či staří lidé potřebují pomoci s oblékáním.

A Petr teď slyší, že ne už on sám. Ale někdo jiný mu utáhne pásek a vypraví ho na cestu. A kromě toho ho ještě povede.

Petr už si nebude chodit jen tak kamkoli a podle svého. Bude veden a dokonce i tam, kam by si nikdy sám nevyšlápl.

Vypadá to na smutný závěr, neveselý. Pán nás povede a bude to samý pláč.

Ano bylo by to tak, kdyby tu neznělo: pojď za mnou - následuj mne. Vždyž já nejdu sám, ale někdo přede mnou mi prošlapává cestu a já mohu jít až jako druhý.

I to by ještě bylo málo. Ale já jdu za tím, koho opravdu, jistě a bez jakýchkoli pochyb miluji. A on to ví a pozval mne. To se přece vyplatí jít i tam, kam bych sám nechtěl. Co může být krásnějšího, než jít za tím koho miluji?

Liturgické období

[velikonoce](#)

edice

[stáhnout PDF](#)